

Sygn. akt III KK 54/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lipca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dorota Rysińska (przewodniczący)

SSN Józef Dołhy (sprawozdawca)

SSN Dariusz Świecki

Protokolant Teresa Jarosławska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Małgorzaty Wilkosz-Śliwy,
w sprawie **M. K.**

skazanej z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 60 § 3 kk i 91 § 1 kk i in. kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 17 lipca 2014 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanej

od wyroku Sądu Rejonowego w T.

z dnia 31 sierpnia 2011 r.

**uchyła zaskarżony wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia
w przedmiocie środka karnego z art. 46 § 1 kk (pkt VII części
dyspozytywnej) i sprawę w tym zakresie przekazuje do
ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w T.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w T., wyrokiem z dnia 31 sierpnia 2011 r., wydanym w trybie art. 335 k.p.k. w zw. z art. 343 k.p.k., uznał oskarżoną M. K. za winną:

1. ciągu przestępstw z art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. opisanych w pkt CXXI, CXXIII-CXXV aktu oskarżenia, i za to w myśl art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. na mocy art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 60 § 3 k.k. wymierzył jej karę 1 roku pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 40 stawek dziennych przyjmując jedną stawkę na kwotę 10 zł;
2. ciągu przestępstw z art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., opisanych w pkt CXXII i CXXVI aktu oskarżenia, i za to w myśl art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. na mocy art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 60 § 3 k.k. wymierzył jej karę 6 miesięcy pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 20 stawek dziennych przyjmując jedną stawkę na kwotę 10 zł;
na mocy art. 91 § 2 i art. 86 § 1 k.k. orzekł karę łączną 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 50 stawek dziennych, przyjmując jedną stawkę na kwotę 10 zł;
na podstawie art. 69 § 1 i 2, art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 2 lat;
na mocy art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonej obowiązek naprawienia szkody przez uiszczenie na rzecz:
 - Banku BPH S.A kwoty 17.813,32 zł; 17.777,76 zł; 41.052,63 zł; 4.292,28;
 - BRE Bank S.A. kwoty 21.409 zł;
 - Lukas Bank S.A. kwoty 2.705,88 zł.

Wyrok ten nie został zaskarżony przez strony i uprawomocnił się w pierwszej instancji w dniu 8 września 2011 r.

Od tego wyroku kasację wniósł, na podstawie art. 521 § 1 k.p.k., Prokurator Generalny. Zaskarżając wyrok, w części dotyczącej rozstrzygnięcia zawartego w punkcie VII części dyspozytywnej wyroku w zakresie środka karnego, na korzyść oskarżonej M. K., zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego - art. 366 § 1 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k. polegające na zaniechaniu wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności związanych z realizacją umów kredytowych będących przedmiotem postępowania oraz nieuwzględnieniu całokształtu dowodów ujawnionych w toku rozprawy głównej,

w wyniku czego doszło do naruszenia klauzuli antykumulacyjnej określonej w art. 415 § 5 k.p.k. oraz rażącego naruszenia przepisu prawa karnego materialnego - art. 46 § 1 k.k., skutkującego wadliwym orzeczeniem środka karnego w postaci obowiązku naprawienia szkody. W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w T.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna.

Warunkiem orzeczenia środka karnego określonego w art. 46 § 1 k.k. jest istnienie szkody w chwili orzekania. Szkodą, do której naprawienia Sąd zobowiązuje skazanego jest równowartość rzeczywistej szkody wynikłej bezpośrednio z przestępstwa i nie jest dopuszczalne uwzględnianie przy ustaleniu jej wysokości tych składników szkody, które wynikły z następstw czynu, np. odsetek (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2002 r., sygn. II KKN 385/01).

Z art. 415 § 5 zd. drugie k.p.k. wynika natomiast, że obowiązku naprawienia szkody nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono. Zakaz ten odnosi się do każdego określonego w ustawie wypadku orzekania karnoprawnego obowiązku naprawienia szkody, nie ma przy tym znaczenia, czy roszczenie zasądzone w postępowaniu cywilnym, w tym wynikające z bankowego tytułu egzekucyjnego, zostało skutecznie wyegzekwowane.

Zawarte w punkcie VII części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku rozstrzygnięcie dotyczące zobowiązania M. K. do naprawienia szkody nie zostało oparte na prawidłowych ustaleniach faktycznych co do istnienia oraz rzeczywistej wysokości szkody.

Autor kasacji trafnie wskazuje, że z akt sprawy wynikają następujące okoliczności:

1. zobowiązania M. K. w wysokości 17.813,32 złotych, wynikające z umowy kredytowej nr [...], zawartej w dniu 27 maja 2008 r. z GE Money Bank S.A., stanowiące przedmiot przestępstwa opisanego w punkcie CXXIII aktu oskarżenia, zostały w całości spłacone (t. XIX, k. 3740). Również zobowiązania oskarżonej w wysokości 17.777,76 złotych, wynikające z umowy kredytowej nr

[...], zawartej w dniu 28 maja 2008 r. z tym samym bankiem, a stanowiące przedmiot przestępstwa opisanego w punkcie CXXIV aktu oskarżenia, zostały uregulowane przez M. K. (t. XIX, k. 3740).

2. W odniesieniu do zobowiązania wynikającego z umowy kredytowej nr [...], zawartej w dniu 15 lipca 2008 r. z GE Money Bank S.A., będącym przedmiotem zarzutu nr CXXV aktu oskarżenia - jak wynika z pisma Banku BPH z dnia 24 sierpnia 2010 r. nr [...] - Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w T. prowadził postępowanie egzekucyjne o sygnaturze ... 1903/09 (t. XIX. k. 3740). Umowa kredytowa w tym zakresie została wypowiedziana z dniem 3 czerwca 2009 r. Okoliczności wynikające z powyższego pisma wskazują, że roszczenie z tytułu tej umowy kredytowej były przedmiotem odrębnego postępowania cywilnego.

Z kolei - jak stwierdzono w piśmie GE Money Bank S.A. z dnia 29 grudnia 2009 r. nr [...] (t. IX, k. 1645) - zobowiązanie z tytułu umowy kredytowej nr [...], zawartej w dniu 28 sierpnia 2008 r. z GE Money Bank S.A., objęte zarzutem nr CXXVI aktu oskarżenia, było przedmiotem postępowania cywilnego i na podstawie wydanego przez Sąd Rejonowy w T. postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu nr [...] z dnia 5 listopada 2009 r., sygn. ... 6583/09, Komornik Sądowy w T. prowadził w tej sprawie egzekucję komorniczą o sygnaturze ... 139/10 (t. XIX, k. 3740). Obydwa opisane wyżej postępowania egzekucyjne zostały umorzone na podstawie art. 824 § 3 k.p.c.

3. Ze znajdującego się w aktach sprawy pisma BRE Bank S.A. z dnia 22 grudnia 2009 r. nr [...] (t. IX, k. 1601) wynika, że w dniu 20 sierpnia 2009 r. wypowiedziana została umowa kredytowa nr [...], będąca przedmiotem zarzutu nr CXXI aktu oskarżenia, zaś w chwili datowania pisma Bank był w trakcie przygotowywania sprawy do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego. Zadłużenie z tytułu tej umowy na dzień 15 grudnia 2009 r. wynosiło łącznie 20.111,07 złotych, w tym kapitał 17.992,07 i odsetki 2.119,00 złotych. Powyższa informacja Banku nie została zweryfikowana w dalszym toku postępowania.

Podobnie nie zweryfikowano zadłużenia wynikającego z zawartej przez M. K. w dniu 27 maja 2008 r. umowy kredytowej nr [...] z Lukas Bank S.A., objętej zarzutem nr CXXII aktu oskarżenia. W złożonych w dniu 11 czerwca 2010 r. zeznaniach, upoważniony przedstawiciel Banku (t. XVII, k. 3233v) określił, że na dzień 10 czerwca 2010 r. zadłużenie to wynosiło 2.597,02 złotych.

W świetle wskazanych wyżej uchybień stwierdzić należy, że doszło do obrazy art. 46 § 1 k.k. w wyniku niewyjaśnienia istotnych dla tego rodzaju rozstrzygnięcia okoliczności, co stanowi rażące naruszenie art. 366 § 1 k.p.k. Sąd Rejonowy nie wziął pod uwagę materiału dowodowego dotyczącego faktu całkowitej lub częściowej spłaty zadłużenia oraz prowadzonych postępowań egzekucyjnych na podstawie bankowych tytułów egzekucyjnych, naruszając w sposób rażący art. 410 k.p.k.

Uchybienia te skutkowały wydaniem orzeczenia z naruszeniem przepisów procesowych – klauzuli antykumulacyjnej z art. 415 § 5 zd. drugie k.p.k. oraz naruszeniem przepisów prawa karnego materialnego – art. 46 § 1 k.k., co miało istotny wpływ na treść wyroku.

Z tych względów, uwzględniając zarzut i wniosek kasacji, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia w przedmiocie środka karnego z art. 46 § 1 k.k. (pkt VII części dyspozytywnej) i sprawę w tym zakresie przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w T.

W ponownym postępowaniu, w tym samym trybie, Sąd Rejonowy powinien poczynić ustalenia faktyczne co do istnienia szkody w chwili orzekania, jej rzeczywistej wysokości, a także mieć na uwadze przypis art. 415 § 5 zd. 2 k.p.k.